herpy

GEKONY

Western chameleon gecko

Eurydactylodes occidentalis

Eurydactylodes occidentalis to najmniejszy gatunek w rodzaju nowokaledońskich gekonów kameleonowych: mały, nocny gekon nadrzewny z chwytnym ogonem, występujący wyłącznie na nizinach przybrzeżnych po zachodniej stronie Grande Terre. Gatunek opisano dopiero w 2009 roku, w naturze jest zagrożony, a w niewoli spotyka się go rzadko. Zalecenia dotyczące hodowli opierają się na spokrewnionych gatunkach *Eurydactylodes vieillardi* i *Eurydactylodes agricolae*.

Rodzina: Diplodactylidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**5 cm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**10-15 lat**
Aktywność	**W nocy**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Suchy las**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**45 × 45 × 60 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**22-26 °C**
Miejsce wygrzewania	**27-29 °C**
Temperatura w nocy	**20-23 °C**
Wilgotność	**60-80%**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 1
Pokarm	**Owady, owoce i gotowa karma**
Utrzymanie	**Pojedynczo, w parach lub jeden samiec z kilkoma samicami**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**1-2 jaj**
Inkubacja	**50-90 dni** przy 22-26 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Zagrożony (EN)**

O gatunku

Eurydactylodes occidentalis to smukły, niewielki gekon o trójkątnej głowie, dużych oczach bez powiek, pionowych źrenicach i chwytnym ogonie. Jest to najmniejszy gatunek w rodzaju: ciało osiąga do 5 cm od pyska do kloaki. Długość całkowita i masa ciała nie zostały udokumentowane.

Łuski na głowie, zwłaszcza między nozdrzami i przed oczami, są duże, kanciaste i dość symetryczne. Na karku brak łusek guzkowatych. Bruzda biegnąca od kącika pyska i bruzda pod otworem usznym nie łączą się, lecz są rozdzielone wąskim mostkiem łusek, co odróżnia ten gatunek od *Eurydactylodes symmetricus* i *Eurydactylodes agricolae*. Od *Eurydactylodes vieillardi* różni się większymi, bardziej symetrycznymi łuskami głowy oraz mniejszymi rozmiarami. Ubarwienie tworzą trzy nieregularne, ciemne przepaski poprzeczne na jasnym tle. Samiec ma ponad 60 porów przedkloakowych ułożonych w kilku rzędach.

Gatunek opisali w 2009 roku Bauer, Jackman, Sadlier i Whitaker. Łacińska nazwa gatunkowa oznacza "zachodni" i odnosi się do zasięgu wzdłuż zachodniego wybrzeża. W chwili opisania gatunek był znany tylko z czterech okazów, a na podstawie danych genetycznych wyraźnie różni się od trzech pozostałych gatunków w rodzaju. W terrariach jest znacznie rzadszy niż *Eurydactylodes vieillardi* i *Eurydactylodes agricolae*.

Długość życia nie została udokumentowana, ale pozostałe gatunki z rodzaju mogą żyć co najmniej 10 lat.

Występowanie i środowisko

Eurydactylodes occidentalis występuje wyłącznie na nizinach przybrzeżnych po zachodniej stronie Grande Terre w Nowej Kaledonii, w Prowincji Południowej. Miejscem typowym jest nisko położony obszar bagienny Marais Fournier koło Gouaro-Déva, na północny zachód od plaży Poé, w pobliżu Bourail. Nieliczne późniejsze stwierdzenia pochodzą z tego samego obszaru i nieco dalej na południowy wschód. Zasięg jest wąski i rozczłonkowany.

> **Naturalny zasięg:** Nowa Kaledonia.

ŚRODOWISKO

Gatunek zamieszkuje nizinne lasy i zarośla wzdłuż zachodniego wybrzeża, od poziomu morza do około 20 m n.p.m., również na obrzeżach terenów bagiennych. Prowadzi nocny tryb życia i przebywa w krzewach oraz niskim listowiu, gdzie w ciągu dnia śpi w ukryciu. Zachodnie wybrzeże jest suchsze i cieplejsze niż górzyste części Grande Terre, z wyraźną porą suchą i wilgotniejszym sezonem.

Gatunek jest zagrożony (EN). Niziny przybrzeżne są silnie pofragmentowane przez wycinkę pod rolnictwo i wypas, a pozostałości lasów wielokrotnie płoną. Inwazyjna mrówka *Wasmannia auropunctata* stanowi dodatkowe zagrożenie dla małych, nadrzewnych gadów w Nowej Kaledonii.

Hodowla

TERRARIUM

Wiedza o hodowli *Eurydactylodes occidentalis* jest skąpa. Podane wartości zaczerpnięto od *Eurydactylodes vieillardi* i *Eurydactylodes agricolae*, które mają niemal taki sam tryb życia i rozmiary. Dla jednego dorosłego osobnika terrarium powinno mieć co najmniej 45 × 45 × 60 cm (długość × szerokość × wysokość). Większe jest lepsze, a wysokość jest ważniejsza niż powierzchnia dna, ponieważ gatunek się wspina. Parę lub samca z dwiema samicami można trzymać razem w przestronniejszym terrarium; bez zamiaru rozmnażania nie ma powodu trzymać więcej niż jednego zwierzęcia. Szklane terrarium z siatką w pokrywie zapewnia zarówno wysoką wilgotność, jak i świeże powietrze. Siatka musi być drobna, bo zwierzęta są małe i uciekają przez wąskie szczeliny.

Urządź terrarium dużą liczbą cienkich gałązek o różnej grubości, lianami, korkiem i liśćmi, aby zwierzę mogło się wspinać i spać w listowiu. Kryjówki muszą znajdować się na wszystkich wysokościach, nie tylko przy ziemi. Żywe rośliny dają schronienie i pomagają utrzymać wilgotność. Jako podłoże sprawdza się mieszanka 60 % ekologicznej ziemi i 40 % włókna kokosowego z grubą warstwą liści na wierzchu, która dodatkowo amortyzuje ewentualny upadek. Usuwaj odchody codziennie, a całe podłoże wymieniaj co trzy-cztery miesiące.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

TEMPERATURA

W dzień w większej części terrarium powinno być 22-26 °C, a w miejscu wygrzewania pod lampą 27-29 °C. W nocy temperatura powinna spaść do 20-23 °C. Najprostszym źródłem ciepła jest biała żarówka grzewcza o mocy około 40 W nad gałęzią w górnej części terrarium; jeśli miejsce jest zbyt ciepłe, wymień ją na słabszą. Najcieplej jest u góry, najchłodniej na dole, a gałęzie i listowie muszą być na wszystkich wysokościach, aby zwierzę mogło samo wybierać. Mierz temperaturę termometrem cyfrowym z czujnikiem umieszczonym na gałęzi pod lampą. Temperatura nie może przekraczać 30 °C. Małe, nocne gatunki z tego rodzaju są wrażliwe na przegrzanie, dlatego ustaw terrarium z dala od okien i grzejników.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Utrzymuj wilgotność powietrza na poziomie 60-80 %, mierzoną w środku terrarium. Najniższa jest w ciepłej części, najwyższa w chłodnej. W nocy powinna rosnąć, a w ciągu dnia spadać, ale nigdy poniżej 50 %. Zraszaj terrarium dokładnie opryskiwaczem ciśnieniowym każdego wieczoru, a rano w razie potrzeby, aby zwierzę mogło pić krople z liści. Postaw też

płaską miskę ze świeżą wodą i szoruj ją raz w tygodniu. Podłoże i gałęzie muszą przesychać między zraszaniami, bo stale zbyt wysoka wilgotność i zastałe powietrze prowadzą do problemów skórnych i chorób dróg oddechowych.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest nocny i może obejść się bez UVB, jeśli pokarm zawiera witaminę D3, ale słabe światło UVB jest korzystne. Użyj świetlówki UVB dla gatunków cieniolubnych (strefa Fergusona 1), np. świetlówki T5 7 %, 20-30 cm nad siatką lub 25-40 cm pod siatką. Świetlówka 2,4 % musi wisieć bliżej, około 10 cm nad siatką. Celem jest indeks UV 1-2 na najwyższej gałęzi, a najlepiej sprawdzić go miernikiem UV. W pozostałej części terrarium zawsze musi być cień. Oświetlenie włączaj na 10-12 godzin, latem nieco dłużej, sterując nim za pomocą wyłącznika czasowego. W nocy musi być ciemno.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

Gatunek jest prawdopodobnie owocożerny i owadożerny, podobnie jak reszta rodzaju. Podawaj mniej więcej w połowie gotową karmę dla gekonów owocożernych, rozrobioną na gęstą papkę, a w połowie żywe owady. Papkę podawaj w małej miseczce na półce zawieszonej na ścianie, a nie na ziemi. Zmieniaj smaki, aby dieta była urozmaicona.

Młode do pierwszego roku życia dostają owady co drugi dzień, a papkę 2-3 razy w tygodniu. Dorosłe dostają owady i papkę 2-3 razy w tygodniu. Odpowiednie owady to świerszcze, karaczany, szarańcza, jedwabniki i barciaki, nie dłuższe niż odległość między oczami zwierzęcia. Ponieważ gatunek jest tak mały, owady muszą być małe. Opylaj owady wapniem z witaminą D3, przez 2-3 dni przed karmieniem podawaj im dobry pokarm, a raz w miesiącu dawaj multiwitaminę.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Eurydactylodes occidentalis jest mały i spokojny, a gatunki z tego rodzaju można przyzwyczaić do krótkiego brania na ręce. Daj nowemu zwierzęciu dwa tygodnie spokoju i bierz je na ręce tylko wtedy, gdy je. Zacznij od krótkich wizyt, podczas których trzymasz rękę nieruchomo w terrarium, a potem ograniczaj sesje do mniej niż pięciu minut. Podtrzymuj stopy, tułów i ogon i pozwól zwierzęciu przechodzić z dłoni na dłoń. Siedź blisko miękkiej powierzchni, aby zwierzę nie spadło z wysoka, jeśli skoczy. Nigdy nie chwytaj za ogon. Najlepiej bierz je na ręce wieczorem, aby nie zakłócać mu odpoczynku.

Eurydactylodes vieillardi i *Eurydactylodes agricolae* potrafią po przestraszeniu wystrzelić z ogona lepką, cuchnącą wydzielinę, która powoduje ból, jeśli trafi do oczu. Nie udokumentowano, czy *Eurydactylodes occidentalis* robi to samo, ale obchodź się ze zwierzęciem w ten sam sposób i myj potem ręce.

Para lub samiec z dwiema samicami mogą przebywać razem, ale dwóch samców nigdy nie wolno trzymać razem.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Wiek i masa ciała w chwili osiągnięcia dojrzałości płciowej nie zostały udokumentowane dla *Eurydactylodes occidentalis*. Samiec ma wyraźne zgrubienie hemipenisów u nasady ogona i liczne pory przedkloakowe, samicy brakuje obu tych cech. U młodych płeć trudniej rozpoznać. Zwierzęta przed rozpoczęciem rozrodu muszą być w pełni wyrośnięte i dobrze odżywione, a samica musi mieć dobre zapasy wapnia.

GODY I KOPULACJA

Podobnie jak u *Eurydactylodes vieillardi* i *Eurydactylodes agricolae*, okres spoczynku trwający 2-3 miesiące z krótszymi dniami (poniżej 12 godzin światła) i temperaturą 20-22 °C w dzień wstrzymuje składanie jaj. Następnie ponownie zwiększa się oświetlenie i temperaturę, co pobudza kopulacje. Pary i trio z jednym samcem i dwiema samicami mogą przebywać razem przez cały rok, ale więcej niż dwie samice na samca oznacza mniej jaj.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Eurydactylodes occidentalis jest jajorodny. Gatunki z tego rodzaju składają 1-2 jaja naraz w odstępach trzech-czterech tygodni i prawdopodobnie dotyczy to również tego gatunku. Daj samicy pojemnik do składania jaj o głębokości co najmniej 10 cm, wypełniony wilgotną mieszanką torfowca i wermikulitu w równych częściach, aby mogła zakopać jaja głęboko. Zwracaj uwagę na jaja złożone poza pojemnikiem, zwykle są niezapłodnione lub wadliwe. Przez cały sezon zapewnij samicy obfitość wapnia i owadów.

INKUBACJA

Przenieś jaja ostrożnie i bez obracania do małego pojemnika z wilgotnym wermikulitem, a pokrywę otwieraj co cztery-siedem dni, aby wymienić powietrze. W temperaturze 22-26 °C wyklucie następuje po 50-90 dniach, najczęściej po 70-90 dniach.

ODCHÓW MŁODYCH

Młode wymagają takiej samej opieki jak dorosłe, ale z obfitym codziennym zraszaniem, aby zdążyły napić się kropel. Brak wody jest najczęstszą przyczyną, dla której młode źle się rozwijają. Zbyt duża wilgotność bez wentylacji równie łatwo prowadzi do infekcji dróg oddechowych, dlatego dobra wentylacja jest kluczowa. Trzymaj każde młode w małym, prostym pojemniku z ręcznikiem papierowym, cienkimi gałązkami i sztucznymi roślinami, podawaj świeżą papkę co drugi dzień oraz małe owady opylone wapniem.

Zdrowie i częste błędy

Choroby *Eurydactylodes occidentalis* nie zostały opisane. W obrębie rodzaju typowe problemy wynikają z warunków hodowli:

- Stale zbyt wysoka lub zbyt niska wilgotność, prowadząca do problemów skórnych i oddechowych. Utrzymuj wilgotność na poziomie 60-80 % i pozwól terrarium przeschnąć w ciągu dnia.
- Przegrzanie. Utrzymuj temperaturę poniżej 30 °C.
- Niedobór wapnia i witaminy D3, zwłaszcza u samic w rozrodzie. Opylaj owady wapniem i zapewnij słabe światło UVB.
- Utrata ogona. Nigdy nie chwytaj za ogon.
- Odwodnienie u młodych przy zbyt skąpym zraszaniu.

Udaj się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę traci na wadze, nie je przez kilka tygodni lub wydaje się osowiałe.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.